

SCRISOAREA CELOR ȘASE

Președintelui Ceaușescu, într-o vreme când însăși ideea socialismului, pentru care am luptat, este discreditată de politica dvs. și când țara noastră este izolată în Europa, ne-am hotărât să vorbim. Suntem perfect conștienți că făcând acest lucru ne riscăm libertatea și chiar viața, dar ne simțim obligați să apelăm la dvs. pentru a schimba actuala orientare înaintea de a fi prea târziu.

1) Comunitatea internațională vă repropune nerespectarea Actului final de la Helsinki, pe care l-ați semnat. Cetățenii români vă repropune nerespectarea Constituției pe care ați jurat. Iată faptele:

A) Întregul plan de sistematizare a satelor și mutarea cu forța a țăranilor în blocuri de trei etaje sunt contrare articolului 36 din Constituție, care protejează dreptul de proprietate privată a casei, a anexelor și a terenului pe care acestea sunt situate.

B) Decretul care interzice cetățenilor români să aibă contacte cu străinii nu a fost niciodată votat de un for legislativ și nu a fost niciodată publicat, neavând astfel nici o putere legală. Și totuși, cetățenii noștri sunt amenințați să fie concediați, persecutați, arestați și condamnați pe această bază.

C) Centrul civic, cea mai mare investiție din România de mai multe miliarde de lei, nu dispune de un buget propriu și este construit împotriva tuturor legilor existente privind construcțiile și finanțarea lor. Costul acestei imense clădiri s-a triplat din cauza schimbărilor pe care le ordonăm în fiecare lună în interiorul și exteriorul clădirii.

D) Securitatea, pe care am creat-o pentru a apăra ordinea socialistă împotriva claselor exploatare, este utilizată actualmente împotriva muncitorilor care și cer drepturile, împotriva vechilor membri de partid și a intelectualilor onști care își exercită dreptul la reclamație (art. 34) și la libertatea cuvântului (art. 28) garantate de Constituție.

E) Fabricorii și instituțiile li se ordonă să-și oblige salariații de a lucra duminică, contrar art. 19 din Constituție și a Codului Muncii.

F) Scrisorile sunt deschise în mod sistematic și conversațiile telefonice

Nicodată Ceaușescu nu s-a exprimat niciodată public despre primirea „scrisorii celor șase” FOTO: Arhivele Naționale

sunt întrerupte, contrar art. 34, care garantează secretul lor. În fapt, Constituția este practic suspendată și nu există un sistem legal care să fie aplicat. Trebuie să admitem, dl. Președinte, că o societate nu poate să funcționeze dacă autoritățile, începând cu cele din vârf, își arată disprețul față de lege.

2) Planificarea nu mai funcționează în economia română. Întrunirile

Comitetului politic executiv sunt, toate, orientate spre trecut, cerând muncitorilor să compenseze rămășițele în urmă ale planului de anul trecut, din semestrul sau din luna trecută. Un număr crescând de fabrici duc lipsă de materii prime, de energie sau de piete.

3) Politica agricolă este, de asemenea, în haos. Măsurile administrative dure sunt luate împotriva țăranilor

care, conform chiar datelor dvs., furnizează 40% din legume, 57% din fructe, 60% din lapte și 44% din carne, deși nu dispun decât de 12% din pământul arabil. Dar, bineînțeles, ceea ce predomină actualmente la țară este teama ca satul să nu fie „sistemizat” împreună cu cele 7.000 sau 8.000 amenințate să fie rase.

(Continuare în pag. a III-a)

SALA DE LECTURĂ

„Materialicește”, scrisoarea n-a existat

Când l-am intervievat pe Corneliu Mănescu se împlinise un deceniu de la difuzarea „Scrisorii celor șase”. Discutând despre ea, i-am spus că într-un interviu anterior (reeditat de Editura Compania, în 2006, cu titlul „Partea lor de adevăr”) Alexandru Bărlădeanu afirmase că „materialicește” nu a existat așa scrisoare („Nu a fost adică nici o hârtie pe care să o fi semnat cei care s-au numit semnatarii ei”, zise el).

„Scrisoarea a fost un «gentleman-agreement» - o înțelegere, a confirmat Corneliu Mănescu surprinzătoare (pentru mine) afirmație a lui Bărlădeanu. Nu a existat un text cu semnăturile noastre pe el. Textul adus de Apostol trebuia refăcut în funcție de observațiile aduse. Avuse loc un congres pe tema drepturilor omului și Apostol a dat textul lui Brucan.”

Fostul ministru de Externe al României și președinte al celei de-a XXII-a sesiuni ONU l-a confirmat pe Alexandru Bărlădeanu și în afirmația că inițiatorul protestului nu fusese Brucan, ci Gheorghe Apostol.

„Pentru mine, inițiativa aparține lui Apostol, a afirmat Corneliu Mănescu. Când Apostol a discutat cu mine, eu eram pe locul patru. Adică el discuta cu Brucan, cu Bărlădeanu și cu Părvulescu. Am fost de acord cu toți cei pe care mi-i comunicase Apostol. Cu Bărlădeanu fusesem întotdeauna în relații apropiate, cu Brucan lucrasem la o revistă, Dacia Nouă, când mă ocupam de politica externă. Apostol mi-a zis și de Mircea Răceanu. El mi-a spus că e ilegalist.”

Ca și Bărlădeanu, Mănescu nu-l cunoștea personal pe Răceanu. Habar nu avea nici că fostul ilegalist Grigore Răceanu era tatăl adoptiv al lui Mircea Răceanu, pe care-l cunoștea ca diplomat de engleză care lucra, pe o funcție mare, în spațiul american.

„Scrisoarea celor șase” apare, după părerea mea, ca un document de mare importanță, opina, în ultimii săi ani, Corneliu Mănescu. Aș spune că acea scrisoare ce a apărut în martie 1989 a zguduit opinia publică românească. S-au dat, prin ea, foarte multe speranțe oamenilor. Pe plan internațional a avut un răsunet deosebit.

CALENDAR

10 martie (vineri)
Soarele a răsărit la 6:37, a apus la 18:15
Luna a răsărit la 7:37, a apus la 22:10
Sărbătoare creștină:
Sfinții Mucenici Codrat, Ciprian și Dionisie (Dezlegare la lapte, ouă, brânză)

S-a întâmplat la 10 martie 1989

● La Beijing s-au încheiat lucrările sesiunii plenare a Comitetului Permanent al Comitetului Național al Conferinței Consultative Politice Populare (CCPP) a RP Chineze. A fost analizată activitatea de pregătire a primei sesiuni a următorului Comitet Național al CCPP, care urma să înceapă la 24 martie. Sesiunea a aprobat lista cu cei 2.081 membri ai noului Comitet Național, care includea 800 de personalități care nu au mai fost până acum membre ale acestui comitet - relatează agenția China Nouă.

● Cancelarul vest-german, Helmut Kohl, președinte în exercițiu al Consiliului CEE, prezenta în cadrul sesiunii Parlamentului vest-german de la Strasbourg un raport asupra rezultatelor reuniunii la nivel înalt a „celor 12”. Referindu-se la divergențele existente în relația dintre Piața comună și SUA, Kohl și-a exprimat speranța că forul legislativ american va renunța la politica comercială protecționistă.

● După cum transmitea agenția TASS, un grup înarmat de teroriști a încercat să deturneze un avion de pasageri „TU-154”, care zbura pe ruta Irkutsk - Kurgan - Leningrad. În cadrul măsurilor de anihilare a grupului, mai mulți criminali au fost uciși, ceilalți fiind reținuți, urmând a fi deferiți justiției. Ca urmare a acestui act terorist, și-au pierdut viața o însoțitoare de bord și trei pasageri. Câteva persoane au fost rănite.
Romona VINTILĂ

ACI RADIO EUROPA LIBERĂ!

Eveniment la Radio Europa Liberă

La cunoștința românilor, „Scrisoarea celor șase” a ajuns prin intermediul postului de radio Europa Liberă. Transmisă în ziua de 10 martie, după ce dimineața fusese anunțată de BBC. BBC-ul nu avea însă în România audiența și popularitatea Europei Libere.

Surpriză și suspans

Cum ajunsese scrisoarea la Radio Europa Liberă, ea și conceperea ei, poveste încurcată, „Brucan mi-a trimis acea scrisoare prin intermediul ambasadei americane, mi-a relatat Nestor Rătesh, directorul secției române a postului în 1989. Scria pe ea că Europa Liberă să nu o transmită decât după ce un alt mediu de informare occidentală o va publica. Nu știu exact ce era în mintea lui. Posibil că semnatarii nu voiau să își exprime protestul într-un mediu de informare precum Europa Liberă.”

Așa se face că jurnaliștii din München - ce așteptau de mult un protest al vreunui om politic din România - au fost surprinși de nouitate. „În ziua respectivă, la cinci dimineață, povestește Nestor Rătesh, m-a trezit un colaborator de-al nostru de la Europa Liberă. Mi-a spus că a auzit la BBC o știre despre o scrisoare de protest semnată de șase foști lideri ai partidului și fragmente din scrisoare. Evident, m-am imbrăcat fugă și am plecat la redacție. Dar... ia scrisoarea de unde nu-i! Directorul general, care o pusesse în

safe-ul lui, era plecat la schi, în munți. Ce facem, ce ne facem?! Am sunat la BBC. Și, într-o manieră ultraelegantă, de la BBC mi-au pasat imediat scrisoarea.”

După acel suspans, Radio Europa Liberă a transmis integral scrisoarea. Redactorii au schimbat conținutul emisiunilor planificate, astfel încât „Scrisoarea celor șase” a devenit tema zilei.

Axa București-Washington-Moscova

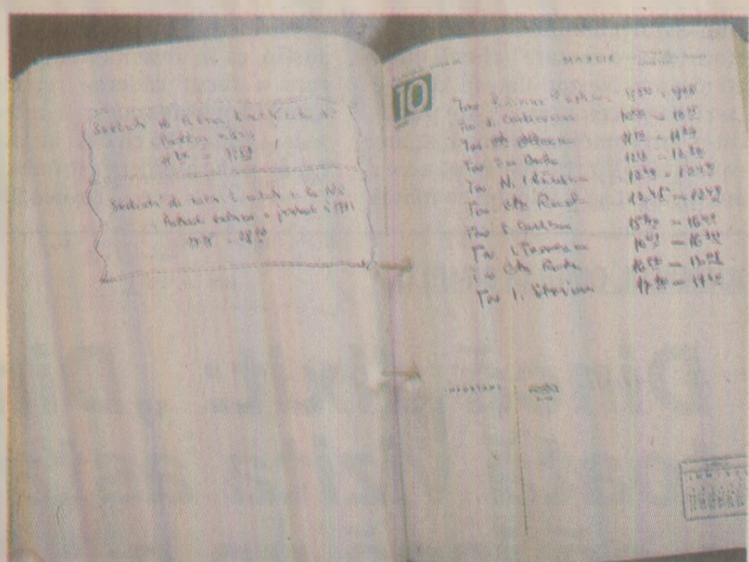
„Știam de anumite lucruri deja, mă întâlnisem cu Silviu Brucan înainte”, și-a amintit și Michael Shafer, șeful Departamentului cercetare al secției române de la Radio Europa Liberă.

Se văzuseră în toamna lui '88, când, din Viena, Silviu Brucan începuse două călătorii extraordinare pentru condiția de cetățean român - una spre Washington, cealaltă la Moscova.

„Vreau să spun că n-am aflat de la Brucan nimic”, spune Michael Shafer. Din contră, a încercat să ne ducă de nas. A spus că n-a fost primit la Moscova de Gorbaciov. A fost! După informația pe care am avut-o după ce a scris el, a fost.” Nu există însă nici o altă dovadă a întâlnirii dintre Brucan și Gorbaciov decât memoriile celui dintâi („Generația irosită”, 1992).

(Continuare în pag. a II-a)

AGENDA ELENEI CEAUȘESCU

Au început matinal primirile la Cabinetul 2 cu Poliana Cristescu (8:50-9:48). I se mărturisise, oare, fostei nuroi despre grijile și eforturile ei legate de boala și slăbiciunea „tovarășului”, tot mai greu de mascat?

Diabetul lui se agrava. Iar ei se părea că insulina l-ar transforma într-un neputincios dependent. Refuza să-i mai consulte a doua oară pe medicii care o recomandau. Ea rămăsese la credința de țărană - cauzele tuturor bolilor sunt hrana nepotrivită, frigul și „cel rău”. Dar preoții și slujbe nu mai văzuse de la moartea tatălui și a socrilor. Se făcea că nu observă posturile lui „mam mare” adusă din Petrești să locuiască în curtea lor. Postea, uneori, și Zoe, dar își lăsa fiica în toanele ei.

„Cel rău” pentru „tovarășul” erau sovieticii... și se păzeau de el cu Securitatea.

În privința hranei era însă strictă. Slăbiseră „tovarășii” amândoi mâncând „de regim”. Ce mânca el în dieta pentru diabet mânca și ea. Meniul era făcut cu o zi înainte de doctor. Așa se statorniciseră obiceiurile de pe vremea

doctorului Schechter. Dimineața mâncau o felie de șuncă sau salam cu o felie de brânză sau cașcaval ori un ou. El bea o cană de ceai amestecat cu lapte, niciodată cafea. Mâncau și de amiază împreună. Iar seara, înainte de-a merge la „club”, cinau puțin - o felie de brânză, un iaurt sau un pahar cu lapte; ori o felie de șuncă și fructe. Dacă ei erau la regim, ceilalți români de ce n-ar fi?! Ba încă, după realizările raportate, reieșea că în programul de alimentație rațională, oricare cetățean consuma zilnic mai mult decât gramele aprobate de doctori „tovarășului”: și șuncă ori salam, și brânză sau cașcaval...

În vârtelul planificat, ziua de vineri, 10 martie, a trecut repede: Silviu Curticeanu (și dimineață, și după masă), Constantin Radu (de două ori), Constantin Olteanu, Emil Bobu, Nicolae Ibrănescu, Ion Teoreanu și Ion Stoian.

Și două sedințe, ambele la „săliță”, cu Nicolae Ceaușescu: probleme externe (11:30-11:57) și prețurile externe ale produselor în 1989 (17:25-18:10).

Lavinia BETEA

JURNALUL OMULUI SIMPLU

Dincă dixit: „Din toată vizita asta, o să iasă un c...t”

Alexandru Blaj avea 39 de ani în 1989 și era director al Minei Lupeni. În martie a primit ultima vizită de lucru a soților Ceaușescu. În 1989, un miner de la Mina Lupeni câștiga 3.500 de lei.

„Din scurt. Toată vizita și organizarea s-au făcut din scurt. Doar două zile am avut să punem totul la punct. La vizitele de acest fel veneau un fel de «antemergători», cu tot felul de misiuni: curățat grădini, vopsit garduri, aranjat curți proprietăți private pe unde treceau cei doi.

În noaptea dinaintea sosirii Ceaușescilor, m-am trezit cu Ion Dincă (n.r. - prim-viceprim-ministru) la ușă. Dincă răspundea și de minerit. Venise cu o zi înainte să supravegheze totul, dar a apărut pe la 2:00 noaptea la

mine cu țuica în nas. Aghiotantul era disperat să-l urce în mașină și să plece. Dincă a ținut să-mi spună că a venit să-mi zică doar atât: «Din toată vizita asta o să iasă un c...t».

A doua zi au venit tovarășii cu elicopterul și au aterizat pe stadionul din Lupeni. La coborâre, nu tu «Trăiască Ceaușescu», nici urale - nimic. «Ce se întâmplă aici?», m-a întrebat Elena Ceaușescu. Am luat cuvântul, iar Elena tot țipa la Ceaușescu: «Tu nu vezi că te minte? Taci, mă, nu mai minți!», se răstăsea la mine. Era rea-rea și încruntată. «Ce-i cu porcăriile astea? Unde-i Dincă?». Dincă era unde, printre oameni. A zis - «Aici!», dar n-a venit la ea să vadă ce vrea.

După ce le-am prezentat realizarea

angajamentului «cât mai mult cărbune pentru patrie», trebuia să se schimbe în mineri. Ea a refuzat să intre în mină, că se deranja. La vizitele astea, avea după ea coafeze, un întreg alai care se îngrijeau de ei. Els-a schimbat părul și arăta de parcă avea haine de furat pe el. Cizmele, ciorapii, toate hainele, paharele, mâncarea - toate erau verificate de securiști din gardă. În birourile în care s-a schimbat tovarășul, după ce inspectat securiștii, nu mai avea voie să intre nimeni. Țin minte că unul dintre securiștii care îl însoțeau pe Ceaușescu era gras tare. Și mereu trebuia să stăm, în noaptea de dinainte, să-i facem din două uniforme de miner una.

(Continuare în pag. a II-a)

JURNALUL ZILEI

Ceaușescu primea un oficial de rang doi din Albania. Despre România, observatorii români și străini spuneau că se „albanizează” pe zi ce trece. Sărăcia din țară și refuzul reformelor îndreptateau comparația. Creativ din fire, vreun român a creat indubitabil un banc „pe temă”.

Albanezi la Ceaușescu

Nicolae Ceaușescu l-a primit pe Niko Gyyzari, președintele Comisei de Stat a Planificării din Republica Populară Socialistă Albania. La întâlnire a participat Radu Bălan, președintele Consiliului de Stat al Planificării. „S-a relevat potențialul economic în continuă dezvoltare al celor două țări, care oferă posibilitatea extinderii cooperării româno-albaneze”, se scria în comunicatul oficial al întrevederii. Oaspeții albanezi sosiseră la București pentru o vizită de trei zile, începând cu

9 martie. Au vizitat obiective economice și social-culturale din Capitală și din județele Argeș, Brașov și Prahova.

Asemănarea dintre România și Albania - cele două state socialiste europene ce refuzau orice fel de reformă - a fost remarcată și speculată de autorii bancurilor politice.

Întrebare: Ce asemănare există între români și albanezi?

Răspuns: Și românii, și albanezii au Tirana lor.

România, la Salonul din Casablanca

La Casablanca s-a deschis Salonul internațional al produselor din piele și textile, unde expuneau și firme românești din comerțul exterior de profil. Standul românesc, transmisăte Agerpres, a fost vizitat de membri ai guvernului și de oameni de afaceri.

Premieră la „Nottara”

Teatrul „Nottara”, Sala Studio, la ora 18:30, prezintă premiera comediei muzicale „Cuibul” de Tudor Popescu, având partitura semnată de compozitorul Dan Ștefanică. Piesa „inspirată din actualitate” a fost montată de regizorul Dominic Dembinski.

În distribuție - actorii Dorin Varga, Gilda Marinescu, Ion Punea, Petrică Popa, Catrinel Paraschivescu, George Păunescu, George Alexandru, Stelian Nistor, Adriana Moca.

Noutăți în librării

Cititorii împătimiti găseau în librării noutățile lunii. Printre acestea, „Revanșă târzie”, un roman al lui Ion Bucheriu, inspirat din lumea tenisului de câmp, apărut la Editura Sport-Turism. Titlura Facla din Timișoara propunea titlul „Existența ca întemeiere”, de Vasile Tudor Crețu.

(Continuare în pag. a II-a)

CARICATURA ZILEI

COPIII NOȘTRI, COPIII PATRIEI

COPIII DE LA ORFELINATE ERAU FOLOSITI DREPT ARGATAI PE LA CURȚILE PROFESORILOR

Măncarea era bună, dar insuficientă pentru elevii mai mari, își amintește Viorel Ilișoi. Nimeni nu-i întreba pe copii dacă se satură, cum nimeni nu voia să știe de bolile lor.

„Aveam ferma noastră și, oricât se fura, tot mai rămânea ceva și pentru noi. Bucătărul, Mitică Bostan, era calificat. Îl mai ajutau șase femei și noi, care făceam prin rotație de serviciu. Ne băteam să ne vină rândul la bucătărie. Rațiile erau calculate pe cap de copil. Se făcea mâncare pentru 300 de copii, dar nu se ținea cont de vârstă. Adică cel de clasa întâi primea tot atâtă mâncare cât cel de clasa a VIII-a, care poate făcea și lupte greco-romane. Eu niciodată nu m-am săturat. Când eram la Botoșani, în cantonament, primeam suplimente de hrană. La 14 ani, metabolismul dușea, iar pe ala mic de-a noastră îl săturai cu un biscuit, dar noi primeam mâncare în mod egal. Sala de mese era enormă. Dimineața găseam masa deja pregătită: coșul cu pâine, câte patru biscuiți (pentru pauza de la ora 10:00), unt, gem. Cei mari intrau primii și rădeau tot de pe mese până ajungeau în capătul sălii. Dacă te plângeai că sunt doar două felii de pâine la patru copii, luai cafeaua. Un bucătar milos poate mai dadea o felie în plus. Măncarea era valută, totul putea fi plătit cu mâncare. Mama venea săptămânal la mine și îmi aducea mâncare gătită. Plăteam tribut și îmi cumpăram liniștea. La amiază, primeam întotdeauna și desert – plăcinte, eugenii, biscuiți, fructe.”

Nu existau recompense pentru cei buni. Li se recunoșteau meritele trimițându-i în tabere la mare, unde nu ajungea chiar oricine. „Mergeam la două-trei olimpiade. La lupte am fost vice-campion. Cu taraful am luat premiul I la Cântarea României pe țară, de mai multe ori. Singura recompensă a fost că mă trimiteau în tabără cu o insistență care a devenit pedeapsă. Nu avea cum să îți dea recompensă, pentru că însemna să te scoată din grup și din reguli. Nu era încurajată talentul. Eventual se uita frumos la tine și zicea: «Viorică e băiat bun!».

Mergeam cu toții în excursii și tabere. Când plecam în excursie, cu autocarul venit de la Botoșani, directorul stătea cu un saculeț în ușa autocarului și ne dădea la fiecare câte o monedă de 3 lei. Excursia se făcea invariabil la Dorohoi și la Botoșani, unde se vizitau fabrica de sticlă, respectiv întreprinderile Melana și Textila. La câte excursii am făcut acolo, începusem deja să-i cunosc pe muncitorii și ei pe mine. Aveam colecție de sticle și de smocuri de melină de toate culorile. Există un plan de excursii obligatoriu și așa am fost, în șase ani, de 20 de ori la fabrica de sticlă. După ce ieșeam de la fabrică, ne puneam la rând la înghețată. Măncam una la Dorohoi, una la Botoșani și mai rămăneam cu un leu.

Taberele erau pentru buni și pentru răi, dorite și nedorite. La 16 iunie, pentru că eram printre premianți, ajungeam la Năvodari, la una dintre taberele Căminării, Delfinul, Temerarii. Dintre ăia 300, foarte puțini înși erau buni la învățatură, oricum nu mai mult de 10%. Mai erau și taberele obligatorii, cum ar fi cea de la Bivolari, aflată la 40 de kilometri de Trușești, apoi cea de la Strun-

Copiii care făceau în pat li se spunea pișorcoși, stropitori sau plutași, pentru că dimineața îi vedeai cum ies cu salteaua în spate FOTO: Tom Stoddart/Getty Images

ga, Iași. Adică te mutai de pe malul Jijiei pe malul Siretului. Tabără-pedeapsă era cea de la Bucșoia. În taberele astea veneai după tine cu zburul și programul eram cam același cu cel de la casa de copii.

Am fost o dată în tabără la Snagov și, pentru că n-au mai reușit să adune numărul necesar de copii pentru seria următoare, ne-au mai ținut pe noi o tură. Atunci am avut senzația că sunt într-o buclă temporală. Iar a început tabăra, iar ne-a dus se ne arate Bucureștiul, iar Arcul de Triumf, iar tot ce văzusem cu zece zile înainte. Așa m-au ținut la Snagov toată vara, când mie mi-era dor să mă duc la București, la sora mea, să mănânc ce-mi doream, să mă joc cu nepoții. M-am plimbat după câțiva ani și de mare. Era unul care fluiera și trebuia să ne întoarcem toți odată, să ne bată soarele la subțioară, apoi iar fluiera, ne întorceam toți la burta în sus. Nici plaja nu putea fi făcută la întâmplare, ne pârpeleam științific.”

Copiii erau folosiți drept argatai pe la curțile profesorilor și educatorilor; ei se bucurau să evadeze dintr-un spațiu și un timp strict organizate.

„Făceam drumeții în pădurile de la Guranda și de la lonașeni, dar ele aveau un scop ascuns. Culegeam ciuperci, care erau predate undeva și cineva lua niște bani. Noi nu luam niciodată nimic. Doamna Amariei ne trimitea să culegem via la taică-su. Mergeam 5 kilometri pe jos până acolo și înapoi la fel. Săream masa de amiază, dar mai mâncam struguri, nu ne puneau botniță. Din or-

dinul partidului, trebuia să ne autogospodărim. Valeriu Melnic, un om priceput la toate, îl făcea toate meseriile acelea în atelier, a construit o fosă unde se depozita gunoii animal. Așa aveam biogaz. Au redus numărul femeilor de serviciu și noi măturam. Reparam și garduri, dădeam mâncare la animale. Ne duceam cu plăcere la muncă, pentru că acolo nu mai stăteam în grup. Nu aveam conștiința că suntem exploatați. Chiar dacă eram bătuți când rămăneau bobite în urma noastră, la culesul strugurilor.

Directorul școlii generale, unde învățam laolaltă cu elevii din sat, ne-a luat la tăiat lemne două săptămâni; le tăiam cu beschia, apoi le crăpam cu toporul. Ne-a dat un măr într-o seară. Atât. Mergeam la toți educatorii: căram lemne, strângeam recolte. Ni se părea ceva normal. Eram niște argatai care luau bătaie dacă nu băgau hărțelul adănc în pământ. Ne împrumutau și la inși care nu aveau legătură cu casa de copii. Educatoarea venea și întreba cine vrea să descarc o căruță de lemne și ne băteam care se să ducă. Primeam câte un măr, câte o vorbă bună.”

De sănătatea copiilor instituționalizați nu se preocupa nimeni; trebuia să cazii din picioare ca să te bage cineva în seamă. „Aveam o categorie de copii care făceau în pat. Li se zicea pișorcoși, stropitori sau plutași, pentru că dimineața îi vedeai cum ies cu salteaua în spate. Eu nu am venit cu boala asta de acasă, dar acolo, după vreo sperietură, am început să fac și eu în pat. Nimeni

nu s-a preocupat să vadă de ce ni se trage, dacă e ceva fizic sau psihic. Miroseam a urină și era umilitor pentru noi. Într-o vreme, supraveghetorii, niște analfabeți din sat, care ne băteau și ei, ne sculau noaptea de câte patru ori. Noi tot ne pișam în pat, între cele patru treziri, unii chiar de mai multe ori pe noapte. Supraveghetorii ne trimiteau la veci, care era în curte, așa cum eram, în pijamale, de multe ori prin zăpadă. Eram cu rinichiul varză. Unul ne trezea la 12 noaptea și ne dădea o linguriță de miere de albine. Nu știu cu ce ajută asta la bolile noastre, care poate erau ale aparatului excretor sau pe fond psihic. Mie, când m-au scos din casa de copii, mi-a trecut instantaneu, deci clar era pe fond psihic.

Asistența sanitară era la pământ. Te ducea la spital asistentul doar dacă te vedea că pică din picioare. Au fost și cazuri de meningită, din care s-a murit. Râie era câtă vrei și noi o cumpărăm. Îi dădeam unuia trei suplimente de mâncare să ne lase să ne frecăm de el. Dacă aveai râie, stăteai la izolator și lipseai de la școală. Ne ungea cu ceva care putea și ne și ustura. Iată un inventar complet al bolilor mizeriei: hepatită nu știu care (boala mâinilor murdare), râie (scabie), pectingine (tricofite), păduchi, purici, furunculoză, zăbale, herpes, toate felurile de bubo, otită, toți viermii intestinali (limbricooză, oxiozooză, tenioză).”

(a consumat Irina MUNTEANU)

AICI RADIO EUROPA LIBERĂ!

Eveniment la Radio Europa Liberă

(Urmare din pag. 1)

Pentru impresie, se pare că Brucan îl înlocuiește cu Gorbaciov pe mai vechiul său prieten Iakovlev (menționat de altfel și în convorbirea ce-o avuseser cu Apostol, în ziua Crăciunului din 1988, interceptată de Securitate). „Se poate”, admite Michael Shafir.

Venise cumva Brucan la Radio Europa Liberă din proprie inițiativă? „Nu, Brucan era o vulpe mult prea mare ca să nu știe care sunt pericolurile unei întâlniri oficiale mai mult sau mai puțin cu cei de la Europa Liberă. Nu uitați că și atunci când a trimis «Scrisoarea celor șase», a anunțat să nu fie transmisă prima dată la Europa Liberă. BBC, Vocea Americii, cine o fi... Europa Liberă poate să o reia, dar să nu fie prima. El s-a întâlnit mai mult la Viena cu Vlad Socor, fiul lui Matei Socor și prietenul meu, pe care-l cunoștea. Și lui Socor i-a spus că are sprijinul american, dar că e o încercare cu sovieticii...” Sprijin american pentru ce? „Pentru disidență. Să-l apere. Că dacă i se întâmplă ceva să i sară în apărare.”

Spunea cumva Silviu Brucan și ce vrea să facă? „El spunea «așteptați». Zicea însă după revenirea de la Moscova că «nu se pot baza pe nimic». Din păcate nu l-am întrebat și mă miră că nu l-a întrebat Vlad Socor «să se bazeze în ce?», precizează Michael Shafir. Nici măcar în interviul acordat atunci Europei Libere, Brucan n-a vorbit de «scrisoarea» pregătită de foștii definițori comunisti. S-a limitat la expunerea teoriilor sale politice de certă inspirație perestroikistă, publicate deja în SUA.

Ca Brucan să joace un rol atât de important în evenimentele de la sfârșitul lui '89, nu s-a așteptat nici politologul Shafir, deși Brucan era mai de demult în atenția acestor observatori externi ai României. Se zvonea – căci la documente scrise cine avea acces?! – că fusese și în grupul de «conspiratori» al fostului ministru al Apărării Naționale, generalul Ion Ioniță. Au ajuns zvonurile și la München ca acel grup ar fi intrat în legătură cu consulul sovietic de la Constanța, care le-a promis tot sprijinul dacă reușesc, dar le-a spus că nu îi ajută cu nimic și că nu se vor amesteca cu nimic înăuntru.”

Document extraordinar

În toamna lui 1988, în America, sale Brucan i-l acordase lui Nestor Răteș. Pentru reputatul jurnalist – sosit între timp la München ca director al Europei Libere – „scrisoarea celor șase” a fost moment de entuziasm: iată că și în România comunisti reformatori se manifestă public, sensul în care părea atunci a se-nvărti roata istoriei.

„A fost un document extraordinar din partea unor personalități din fruntea Partidului Comunist Român și am tratat-o ca atare”, afirmă după 20 de ani Nestor Răteș despre „scrisoarea celor șase”. „Am publicat-o, am comentat-o imediat, iar după aceea am comentat-o luni de zile. După aceea am încercat să o folosim ca mesaj

JURNALUL OMULUI SIMPLU

Dincă dixit: „Din toată vizita asta, o să iasă un c...t”

(Urmare din pag. 1)

Ceașescu intra cam 50 de metri în mină, cu televiziunea după el, și gata. Trebuia să pregătim oamenii, dacă se întâlnea cineva cu el înăuntru, inteneric fiind, să nu-i zică «Bună ziua», ci «Noroc bun!». La intrare, dialoga cu câțiva șefi de brigadă și gata. La fiecare vizită era o dispută între «Antemergători» și cei de la mină, cine semnează pentru protecția tovarășului în mină. «Antemergătorii» se codeau și am semnat eu. Cifrele de plan pe care le prezentam erau astronomice, nici hărțile nu le suportă. De asta se ocupau totați albaștrii, care îi spuneau ce cifre voia Ceaușescu să citească și eu mă conformam. De obicei, scoțeam în mod real 7.000 de tone de cărbune pe zi, iar cererea tovarășului era cam de 11.000 de tone. Era un director care făcea calcule de necombăt. Ne zicea: «Zi cât vrei să fie cifra din dreapta jos!».

Atunci, în sala de ședințe, a urmat besteleala de rigoare. S-au auzat și au uitat microfonul deschis. Numai gura ei se auză: «Nu vezi că vorbesc numai aiurea? Spun chestii să scape de tine». El era pașnic, o tot liniștea.

Pe stadion la Petroșani erau oame-

adresat diverselor cercuri ale opiniei publice românești: să facă ceva, să întreprindă ceva, să urmeze acel exemplu. Noi nu aveam voie să facem incitări, dar puteam să inducem niște mesaje subliminale. Nu am făcut niciodată un apel «Urmați-le exemplul!». Am spus însă că această scrisoare schimbă, într-un fel, atmosfera. Și că ar trebui să anuleze reținerea, lipsa de curaj, lipsa de acțiune. N-am avut succes. În România, injurături nenumerate erau acasă sau pe stradă, dar nimic concret.”

Disidenți și reformatori

Vă așteptați ca „scrisoarea celor șase” să antreneze alte proteste la vârful partidului? – I-am întrebat și pe Michael Shafir. „În calitatea pe care o aveam la Europa Liberă, eu n-aveam voie să mă aștept”, mărturisește cunoscutul politolog. „Eu trebuia să observ și să consemnez pentru ce? „Pentru disidență. Să-l apere. Că dacă i se întâmplă ceva să i sară în apărare.”

O asemenea disidență nu a existat deloc în România pentru că românii comunisti – indiferent pe ce parte a baricadei, moscovite sau de comuniști naționali, se aflau – nu aveam nici un alt model decât modelul sovietic. Mai mult, în rândurile lor nu s-a numărat un singur intelectual marxist. Vorbesea de intelectual, de teoretician. Eu fac o deosebire mare de tot între jargonul marxist, ba chiar convingeri marxiste și reflecție. Poate singurul care fusese după Dobrogeanu-Gherea este Voinea, rămas la Paris. Deși, un Tertulian, poate, nu știu, dar și el a ajuns la Paris. Nu avem nici nu fel de disidenți, ceea ce nu înseamnă că nu avem opoziție.

Opoziție da, dar opoziție este în afara partidului, or, într-un regim monolitic, schimbarea poate surveni numai dacă începe în partid. Deci nu mi-am făcut nici un fel de speranțe, ba mai mult, și nu mi-e rușine să spun, eu eram convins că după Ceaușescu vine Elena, poate pentru o perioadă chineză, după care va fi înlăturată. De cine? Eu ziceam: omul care are toate pârghiile în mână e Emil Bobu. Așa era. O nulitate totală. Dar era șef peste tot ceea ce un lider comunist care și construește puterea fusese. Și asta susțin, că în absența domnino-ului care a făcut căderea regimului Ceaușescu iminentă eu n-aș fi aici, n-aș sta de vorbă cu dvs., iar dvs nu mi-ați pune asemenea întrebări.”

Lavinia BETEA

DIN ARHIVELE SECURITĂȚII

Notă despre Brucan

Notă

În ziua de 10 martie 1989, orele 20:47, Brucan Silviu a fost căutat telefonic din Londra de Mișa Glenni de la postul de radio BBC cu care a purtat următoarea discuție: Glenni: Alo, profesorul Brucan? Brucan: Da, la telefon. Glenni: Tocmai am primit o scrisoare pe care dumneavoastră ați semnat-o cu alte cinci persoane. O scrisoare deschisă către șeful statului român și mă întrebam dacă nu doriți să-mi dați un interviu. (convorbirea se interupe). La orele 20:52, Mișa Glenni a sunat din nou, iar în continuare s-au mai discutat următoarele:

Brucan: Legătura este întreruptă, domnule. Glenni: Da, domnule profesor Brucan, a fost întreruptă. Acum mă puteți auzi?

Brucan: Da. Glenni: Domnule profesor Brucan, mă întreb dacă îmi puteți da un interviu.

Brucan: Nu cred. Glenni: Nu credeți? Îmi puteți confirma faptul că ați semnat scrisoarea deschisă?

Brucan: Da domnule, da. Glenni: Știți dacă toți semnatarii scrisorii sunt bine, sănătoși?

Brucan: Da, sunt. Glenni: Deci sunt.

Brucan: Da, pentru moment. Glenni: Pentru moment! Dacă nu-mi puteți da un interviu, putem avea o scurtă discuție neoficială?

Brucan: Spuneți-mi, dacă aveți textul, de ce mai aveți nevoie și de un interviu.

Glenni: Pentru că în text se spun unele lucruri, dar, în același timp, textul ridică anumite semne de întrebare.

Brucan: Consider că textul este suficient de dramatic, nu mai aveți nevoie și de un interviu pe lângă el.

Glenni: Sunt de acord că textul este într-adevăr dramatic, așa putea să vă pun o singură întrebare prioritară...

Brucan: Am de făcut o precizare. Glenni: Da.

Brucan: Stergeți Norvegia din text.

Glenni: Să ștergem Norvegia din text! Deci, Norvegia nu și-a retras ambasada.

Brucan: Nu, au revenit. Glenni: Aha, au revenit. Înteleg. Poate că așa putea totuși să vă întreb ceva: Dacă semnătura atâtor foști inalți demnitari ai partidului indică existența unor anumite sentimente în rândul actualilor membri ai partidului?

Brucan: Bineînțeles că da. Glenni: Considerați că asta indică?

Brucan: Da. Glenni: Considerați că este posibil ca și alți comunisti să vă urmeze exemplul.

Brucan: Așa cred. Glenni: Așa credeți?

În acest moment convorbirea a fost întreruptă și s-au luat măsuri ca Brucan Silviu să nu mai poată (...) legături cu exteriorul pe această cale.

Anterior acestei convorbiri, Brucan Silviu l-a căutat telefonic în SUA pe Arnold Ziegler, redactor la publicația americană World Paper, pe care l-a informat despre faptul că i-a trimis prin poștă un articol în care face o serie de comentarii cu privire la apropiata întâlnire la nivel înalt sovieto-chineză. Brucan Silviu a cerut interlocutorului său să-i confirme telefonic primirea scrisorii și i-a recomandat ca în numerele următoare ale publicației respective să-i publice articolul referitor la pluralism, subiect care în acest moment este atrăgător.

În cazul lui Brucan Silviu acțiunea în continuare pentru executarea măsurilor aprobate.

Nr. 00142.420, din 11 martie 1989 (Document ultraconfidențial caligrafiat în tuș, destinat Cartelului 1 (reprodus integral)

Dosarul Brucan, Iași, Polirom, 2008

JURNALUL ZILEI

(Urmare din pag. 1)

„Correspondența” scriitorului G.M. Zamfirescu apăruse la Editura Miner-va. Meridiane continuă seria „Civilizația egeeană” a lui Nicholas Platon, cu volumele 3 și 4, având un cuvânt înainte semnat de Zoe Petre. Apăruse și un volum de versuri, „Liniștea Golfului”, de Titus Andronic, sub auspiciile Editurii Dacia din Cluj.

Talente studențești la rampă

Vineri, 10 martie, începea etapa finală a celei de-a XVIII-a ediții a Festivalului Artei și Creației Studențești. Organizatori – Consiliul Uniunii Asociațiilor Studenților Comunisti din România și Ministerul Educației

JURNALE PERSONALE

(Urmare din pag. 1)

Jean, întors de la București, îmi spune că orașul e literalmente sufocat de praf (secetă teribilă, demolări, murdărie) – Vândut ieri blana. Deși în pierdere, nu aveam de ales, nefind nici sezon. Să mă redresez măcar financiar, cât de cât.

Seara: după ședința de la amiază, Bubă, care-și serbează ziua de naștere, ne adună pe toți cei de la Catedră la el în cabinet. Atmosferă relaxată. Leopold e plecat într-o inspecție. Mia P., întoarsă din RFG, de la flica ei, necăjită că ar fi fost furată pe drum, iar la graniță, chiar de vameși. Lungă plimbare apoi cu Marin, pe care-l întâlnesc întâmplător și-l însoțesc în cursule lui, ca să putem discuta în voie. – Un italian de 69 de ani, Vicenzo Strocchi, din Ravenna, a făcut o farsă, trimițând primarului o scrisoare ca din partea organizației secrete „Paznicii revoluției islamice”, amenințând că mormântul lui Dante va fi aruncat în aer, deoarece poetul căsăndese pe Mahomed într-unul din cercurile infernului... „Gluma” (stupidă) a prins,

și învățământului. În faza finală se întrecue peste 5.000 de studenți artiști din centrele universitare București, Iași, Cluj-Napoca, Timișoara, Craiova, Brașov, Galați, Ploiești, Petroșani și Târgu-Mureș. Concureau formații, interpreți individuali și creatori la secțiunile teatru, muzică corală, muzică de cameră, muzică ușoară și de estradă, folclor, brigăzi artistice, dans contemporan, modern și clasic, balet, montaje literare, publicistică, poezie, arte plastice și foto-film.

Lirică pe adresa redacției

În 10 martie, Dărie Novăceanu le răspundea cititorilor cu aspirații poetice prin intermediul rubricii „Atelier literar” a revistei Flacăra. Citind ver-

surile primite la redacție, Novăceanu și-a pierdut răbdarea în fața „subpoziției literare”, „avalanșei de hărție chinată în stare să cotropesc suflet”, să îmbolnăvească de urât orice suflet”. Pentru a-și motiva supărarea, citează pe larg din „lirică” amatorilor. Mihai Liacu din Buzău se adresa redacției cu următoarea producție: Absurdul surd/ a neclintit urechea/ din liniștea profundă/s-a mai clintit o undă... „Te ștergi la ochi, încercând să ieși din absurd, se miră în continuare ziaristul, și dai peste Mihail Minel, student la istorie-filozofie care, ca viitor profesor, descoperă un nou sens al căderii: «De fiecare dată când cad/ Mă doare,/ Dar nu unde m-am lovit, ci în suflet». Firește, îi place acest tip de durere: «M-aș sui până în nori/ și m-aș da cu capul de cer/Apoi mi-aș face vânt/Până la pământ». Ce sfat poți să-i dai? În afară de a-i atrage atenția că, dacă la o simplă cădere pe brânci îl doare sufletul, distanța cer-pământ i-l poate face pulbere. Nici un alt sfat.”

Cristina DIAC

Scrisoarea celor șase

(Urmare din pag. 1)

În plus, dincolo de toate obiectiile economice, culturale sau umanitare, ridicate de lumea civilizată împotriva acestui program, se pune întrebarea legitimă: de ce urbanizarea satelor, când nu puteți asigura condiții decente de viață în mediul urban, la orașe, în speță căldură, lumină, transporturi, ca să nu mai vorbim de hrană. Un guvern care cinci ierni de-a rândul este incapabil să rezolve asemenea probleme vitale pentru populație se dovedește incompetent și inapt să conducă. De aceea, nu vă supunem nici o cerere în această privință.

4) Faptul că inișiș germanii, ungurii și evreii emigrează în masă arată că politica de asimilare forțată trebuie abandonată.

5) În fine, suntem profund îngrijorați că poziția internațională și prestigiul României se deteriorează în mod rapid. Cum știți, acest lucru este vădit prin hotărârea mai mul-

tor state de a-și închide ambasadele la București. Și mai îngrijorător, ambasadele unor state europene ca Danemarca și Portugalia au plecat deja și altele pot să urmeze. Izolarea noastră crescândă nu dăunează numai relațiilor diplomatice. Am pierdut clauza americană pentru comerț și, ca urmare, unele din fabricile noastre de textile nu au comenzi. Piața comună nu dorește să prelungească acordul comercial cu România, ceea ce va influența negativ alte sectoare ale economiei noastre. Ați pretins totdeauna că întârzierile la vârf sunt decisive în ameliorarea relațiilor între state.

Dar cum veți ameliora relațiile externe ale României când toți șefii popoarelor necomuniste din Europa refuză să vă întâlnească? România este și rămâne o țară europeană și, ca atare, trebuie să progreseze în cadrul stabilit la Helsinki, și nu împotriva acestuia. Ați început să schimbați geografia țării, dar nu puteți muta România în Africa.

Pentru a pune capăt procesului negativ pentru poporul nostru, atât pe plan intern, cât și internațional, apelăm la dvs. să luați, ca prim pas, următoarele măsuri:

1. Să declarați în mod categoric și fără echivoc că renunțați la planul de sistematizare a satelor.
2. Să restabiliți garanțiile constituționale privind drepturile cetățenilor. Acest lucru vă va permite să respectați hotărârile Conferinței de la Viena privind drepturile omului.
3. Să opriți exporturile de alimente, care pun în pericol existența biologică a națiunii noastre.

O dată ce aceste măsuri vor fi luate, suntem gata să participăm, într-un spirit constructiv, la un dialog cu guvernul privind căile și modalitățile de a ieși din impasul prezent.

Lupta (Paris), nr. 118/1989
Arhiva Institutului Național pentru Memoria Exilului Românesc, Fond Dan Culcer

Versiunea jurnalistului american

William Pfaff: „Brucan mi-a înmănat Scrisoarea celor șase probabil pentru a distra atenția Securității”

O versiune în engleză a Scrisorii celor șase a fost înmănată lui William Pfaff, un ziarist american aflat la București, de către unul dintre semnatari, chiar la 10 martie 1989, dată la care scrisoarea de protest a celor șase demnitari comunisti a fost trimisă lui Nicolae Ceaușescu la Comitetul Central al PCR.

În martie 2008, am reușit să-l contactez pe ziaristul american William Pfaff la Paris și aceasta mi-a răspuns, prin e-mail, la câteva întrebări și curiozități legate de momentul martie 1989, text aflat în volumul subsemnatului din 2008, „Gheorghe Apostol și Scrisoarea celor șase”

„Persoana care mi-a înmănat scrisoarea a fost Silviu Brucan, pe care nu-l cunoscusem înainte și de care nu auzisem până atunci, dar a cărui identitate am aflat-o de la ambasada americană (de la București, n.a.). Nu cred că numele celor șase semnatari se aflau pe acel document și sunt aproape sigur că documentul nu avea un titlu care să indice că ar fi fost vorba de o operă a celor „șase veterani” ai partidului. Aș fi observat un astfel de detaliu. Însă numele, chiar dacă ar fi fost menționate, nu ar fi însemnat mare lucru pentru mine. De ce mi-a dat acel document? Nu mi-a spus. L-am întrebat ce vrea să fac eu cu cea scrisoarea. A ridicat din umeri și mi-a spus că nu depindea decât de mine. I-am spus: „Este foarte interesant, vă mulțumesc pentru că mi-ați arătat-o” și i-am dat-o înapoi.

Am fost dus la domnul Brucan de un ofițer din cadrul Ambasadei Americane, spunându-mi-se că scrieva vrea să stea de vorbă cu mine. Din câte îmi amintesc, întâlnirea dintre noi a avut loc în parcarea unui hotel. Americanul mi-l arătat pe domnul Brucan, care stătea ceva mai departe de noi. Americanul a rămas pe loc în timp ce eu mă apropiam de domnul Brucan și tot timpul cât am purtat scurta conversație.

Am presupus că scrisoarea mi-a fost arătată pentru ca eu, fiind jurnalist, să fiu informat în legătură cu existența mișcării de rezistență împotriva familiei Ceaușescu. Nu am vrut să primesc scrisoarea pentru că nu știam nimic despre Brucan și nici nu eram convins de autenticitatea scrisorii și nu voiam să-mi în posesie un astfel de document pe durata șederii mele în România. Aș fi putut scrie despre existența scrisorii după întoarcerea mea în Vest fără să o am la mine și fără să fiu compromis pe Brucan, indiferent cine ar fi fost el, sau să mă compromit pe mine însumi. Întrucât în mod evident el avea legături cu membri ai personalului Ambasadei Statelor Unite, dacă ar fi vrut ca scrisoarea să fie publicată în Vest, acest lucru s-ar fi putut aranja foarte ușor. Nici unul dintre ei nu avea nevoie de mine. La mult timp după Revoluție, l-am întâlnit pe Brucan în Vest. Mi-a spus că scrisoarea fusese trimisă la postul de radio BBC din Viena, cel mai probabil de către un colaborator al mișcării de rezistență ce locuia în afara granițelor României, sau de un american ori de un diplomat sau agent din Vest. Din aceste informații pe care mi-le-a dat am presupus că întâlnirea noastră de atunci fusese aranjată pentru a distra autoritățile securității. Nu știu ce s-a petrecut atunci și v-aș fi recunoscutor dacă ați putea să-mi spuneți ceva despre ce ați descoperit ce se întâmpla atunci.

„Pentru scurtă vreme și cu mult timp în urmă, jurnalistul american William Pfaff, contactat de Silviu Brucan pentru a-i înmăna scrisoarea, lucrase în redacția Radio Europa Liberă de la New York

Dacă îmi făceam griji în legătură cu poliția securității din România? Bineînțeles. Mai mult decât atât, când am ajuns în România, imediat după ce avionul cu care venisem a decolat, am fost împiedicat să îmi iau bagajul de mână de pe raftul de deasupra capului, iar un bărbat mi-a luat valiza și a plecat, ieșind primul din avion. Am protestat, dar însoțitorii de bord erau extrem de rușinați de acest incident și nu au vrut să se implice. Ajuns în aeroport am protestat din nou, însă am presupus că bagajul îmi era verificat și urma să îmi fie înapoiat. Exact așa s-a întâmplat: a apărut o dată cu celelalte bagaje, fără să lipsească ceva din el.

Mult timp după asta, am auzit un diplomat american spunând că am fost „foarte curajos” să mă întorc la București (mai fusesem aici, cu un an sau doi înainte) după un timp atât de scurt. De fiecare dată când venisem la București venisem în calitate de „ampart” sau de invitat al Agenției Americane de Informații, fiind invitat aici în calitate de expert în domeniul afacerilor externe să întâlnesc specialiști români sau să țin discursuri în fața lor. Cu toate acestea, la momentul acela nu consideram că mă expun vreunui pericol, întrucât fiind un oaspete al ambasadei și un ziarist cunoscut în întreaga lume, am presupus că sunt în siguranță atâta timp cât eram atent la ce făceam. Se poate să fi greșit.

Nu-mi mai amintesc foarte bine de acea perioadă (vă garantez însă că se întâmpla în luna martie a anului 1989), însă cred că am fost la București timp de două zile, poate trei. Și atunci, ca și acum, lucram pe cont propriu. Sunt free-lancer și semnasem un contract cu sindicatul american de presă (pe atunci Sindicatul Los Angeles Times) care îmi publica articolele, veniturile de pe urma lor fiind împartate între noi. Aveam de asemenea și un contract neoficial cu ziarul International Herald Tribune, care îmi publi-

ca articolele pe care le scriam în mod curent, iar cititorii ziarului presupuneau că fac parte din redacția IHT, însă nu am avut un contract de muncă sau vreo relație contractuală cu Herald Tribune.

Ca să vă răspund la întrebarea pe care ați insinuat-o, nu lucram nici pentru CIA, nici pentru altă organizație de servicii secrete. În anii '50, timp de patru ani am fost angajat al organizației Radio Europa Liberă din New York, organizație ce era controlată de CIA (fapt ce era ținut secret pe atunci), dar de când am plecat de la Europa Liberă nu am mai avut legături profesionale cu guvernul Statelor Unite sau cu al guvern (și, în plus, sunt cunoscut drept un critic vehement al politicii externe a Statelor Unite).

Din câte știu eu, nu există fotografii de-ale mele în România, însă se poate să îmi fi fost făcută vreo fotografie fără să știu. Din câte știu, nu l-am întâlnit niciodată pe dl Gheorghe Apostol. Am făcut cunoștință cu multe persoane din România atunci și în timpul vizitelor mele anterioare dar, având în vedere că memoria numelui nu este punctul meu forte, se poate să-l fi cunoscut.

Așa cum vă spun, această problemă rămâne un mister la fel de mare și pentru mine ca și pentru dumneavoastră, întrucât am fost invitat din scurt să vin în România și am fost implicat într-o discuție directă asupra situației României, discuție purtată cu membri ai personalului din ambasadele NATO, unde s-a vorbit despre faptul că erau frământări, dar nu s-a făcut nici o referire la vreun complot împotriva regimului. La momentul acela am simțit că prezența mea avea un scop ce nu îmi fusese spus. De aici am presupus că jucam fără să vreau un rol într-o problemă mai importantă, în care serveam drept obiect de diversivune. Mi-aș dori foarte mult să aflui adevărul.”

Ion JIANU

Versiunea relatată de Silviu Brucan

Cea mai mare surpriză a mea a fost să descopăr că Securitatea avea o „cărțiță” în Ambasada Americană. Am auzit vocea lui spunând contactului său din Securitate că eu dădusem o copie a „Scrisorii celor șase” lui Michael Parmley, consilierul politic al ambasadei americane. Era adevărat. În momentul când am ajuns la o concluzie cu Apostol cu privire la punctele ce trebuiau dezvoltate în „Scrisoarea”, am scris textul în limba engleză, în două copii, și le-am trimis par avion pe adresele particulare din Londra și Viena pe care le-am stabilit în timpul vizitei mele din '88 – una pentru BBC, cealaltă pentru Associated Press. În mod evident, nu-mi convenea să menționez aceste agenții pe plic pentru că Securitatea ar fi dat ușor peste ele. Dar când am văzut că trece o săptămână și nimic nu mișcă nici la Londra, nici la Viena, mi-a fost teamă că scrisorile au fost interceptate și că voi fi arestat fără să-mi fi îndeplinit misiunea. Așa încât am scris o a treia scrisoare în engleză

și, folosind prilejul unui cocktail într-o luni seara, i-am dat-o lui Michael Parmley și i-am spus atât consilierului britanic, cât și ambasadorului olandez despre acest lucru. Între timp, „Scrisoarea” a ajuns la Londra, iar BBC-ul a transmis-o, iar când am fost arestat mi-au pus în față, după un timp, două dintre cele 3 copii pe care le scriesem de mână. Cea de la BBC fusese subtilizată de un agent acoperit care lucra la secția română și care a trimis-o înapoi, în copie, prin bunele oficii ale ambasadei noastre din Londra. Cea de-a doua era cea pe care i-o dădusem lui Michael Parmley. Deși i-am atras atenția în mod expres că trebuie întâi dactilografiată și distrus originalul scris de mână mea, Michael s-a grăbit să facă fotocopiile ale „Scrisorii” și să le distribuie la mai multe ambasade occidentale. Nu i-a fost dificil „cărțiței” să pună mâna pe o copie de acest gen și să o transmită prin contactul său de la Securitate. De fapt neglijența lui

Michael a constituit argumentul meu decisiv în respingerea acuzației că el era contactul meu cu CIA: un profesionist – am argumentat eu – nu putea face niciodată o greșală atât de grosolană. Fapt este că „cărțița” furniza Securității fotocopii ale tuturor rapoartelor politice transmise de Parmley Departamentului de Stat la Washington. Mai târziu am aflat că „cărțița” fusese recrutată cu ajutorul unei „brunete” atrăgătoare, cu care fusese fotografiat în pat și apoi șantajat ca vor arăta fotografiile soției sale, moștenitoarea unei mari averi în SUA. Contactul zilnic al „cărțiței” era foarte ingenios: prin curierul Ministerului Afacerilor Externe, care aducea în fiecare zi poșta la Ambasada SUA. Un aranjament perfect, care ar putea să stărnească invidia oricărui scriitor de romane de spionaj.

Silviu Brucan, Generația irosită. Memorii, Editurile Univers & Calistrat Hogas, București, 1992

ARTICOLUL ZILEI

Spre orizonturile de muncă și civilizație

De când s-a pensionat vede cum se adună parcă mai repede anii, nu mai e mult până să împlinesc 77, îi vede cum se adună și umbra lor cade în urmă așa cum se lungeste umbra salcâmului bătrân din dreptul porții lui, în asfințit, în zilele cu soare. Însă de câte ori i-a trecut prin minte că asupra lor n-ar mai avea altă putere decât să-i numere, a căutat să fugă de gândul acesta ca de-un mal nesigur și subred, ridicându-și privirea deasupra fiecărei zile și înădun strâns hăturile, întocmai așa cum la CAP Mozațeni, după ce înhamă la căruța cei doi cai, pe Mișu și pe Gheorghe, strânge hăturile într-o mână și zice frațește: hai la drum, băiet!

Ilie Fulga a fost primul președinte al cooperativei agricole din Mozațeni, înființată la scurt timp după ce plenara Comitetului Central al partidului de la începutul lunii martie 1949 hotărâse trecerea la cooperativizarea agriculturii românești. Din vatra acestei comune mari, aflată în partea de mijloc a județului Argeș, mai precis din satul aparținător Babaroaga, la 1907, flacăra răscolite se ridicase și înroșise cerul în numele unei dreptăți care trebuia să se împlinescă odată și odată. Acțiunea romanului lui Rebreanu, „Răscoală”, petrecându-se chiar prin aceste locuri. Astfel încât înființarea unei cooperative agricole aici, în șesul Argeșului – a unei cooperative agricole care s-a numărat între primele din țară – nu putea să nu aibă o semnificație aparte. Tărâni din Mozațeni se aplecau asupra pământului lor cu o nădejde sporită, cu o nădejde de nouă. Ilie Fulga: „Tata a luptat la Mărășești și a fost înproprietărit, după ce s-a întors de pe front, cu 10 pogoane. Însă am fost cu toții și copii și pământul s-a fărâmițat. În '39, când a venit rândul meu să fiu concentrat, mă însuraseam, aveam trei copii mărișori și toată nădejdea mea era pogoanelor pe care-l primisem de la tata. În '45, după ce ajunsesem în apropiere de Praga, m-am întors la Mozațeni și m-am găsit de pogoanelor acela așa cum mă așteptasem odată, pe front de o scândură cu care a trebuit să trec peste o apă adâncă și tulbură. Oricum am fi răscuit lucrurile, nu știu cum am fi putut să ne înținem la suprațura între malurile acestei vii ajutându-ne numai cu ce ne dădea pământul acela, mai cu se-

Din presa anului 1989 reiese cum că țărani s-au înscris în colectiv cu mult entuziasm FOTO: Complexul Muzeal Arad – Secția Artă

mă că el avea să fie împărțit la trei, căci trei fete am avut și am.”

Ilie Fulga s-a înscris primul. A adus la cooperativă o căruța cu doi cai, plug cu grăpă și praștoare, o vacă din cele două pe care le avea. Prin '50, zice el, ne adunaserăm 133 de familii. Eram o forță, numai că pământul pe care ne puteam dovedi hărănicia era cam puțin, doar 236 de hectare. Apoi, pe măsură ce ni s-au alăturat și alte familii, s-a mărț și suprafața pământului pe care-l aveam de lucru, nefiind nici un secret că aceia cu pământ mai mult s-au înscris ceva mai la urmă. Însă la noi cooperativa s-a încheiat cu un an mai devreme decât în întreaga țară, în 1961, când au făcut cerere toți.”

De atunci, din 1961, cooperativa stăpânește 4.800 de hectare și ce s-a întâmplat între timp în cuprinsul acestor pământuri e o poveste care lui Ilie Fulga, cel puțin în se pare senzațională. „Adevărul este că n-am visat niciodată să ajungem la producțiile de azi”, zice el, și adaugă: „Prin anii '50 am fost ajutați, bineînțeles, apăneră și pe la noi tractoarele, dar alte posibilități de-a primi ajutor nu prea erau, ele au apărut abia pe urmă, la câțiva ani după ce s-a încheiat cooperativizarea. Atunci când s-a dezvoltat și industria noastră am putut să pri-

mem îngrășămintele chimice sau tot felul de mașini agricole care ne-au ușurat munca. Unii dintre noi, țărani care nu apucasem să deprimem multă învățătură de prin cărți, am simțit că începe să-și facă loc un alt fel de a munci pământul, se ridicau pretutindeni oameni școlțiți, care vedeau mai departe, care pricepeau mai repede și mai bine decât noi, așa că trebuia să-i lăsăm ca tineretea și știința lor să caute în pământurile astea ale noastre un izvor mai mare de belșug.”

Ilie Fulga a fost președintele cooperativei până în 1964. De atunci, această funcție de conducere a fost încredințată unor ingineri. La Mozațeni, unde primul inginer agronom a venit în 1954, specialiștii fiind întotdeauna bine primiți și ascultați. Însă ori de câte ori s-a luat o hotărâre importantă, alături de învățătura acestora s-a aflat, cu drept de cuvânt, și învățătura țărănilor, chiar și a celor mai în vârstă, fiindcă a fost și rămâne adevărat că, la Mozațeni, a fi țărani nu a însemnat niciodată a nu avea o meserie, a nu avea o calificare. „Sigur că am știut și cunoaștem și noi multe despre mersul pământului, zice Ilie Fulga, dar nu poți să trăiești toată viața cu ceea ce știi la un moment dat și ești dator să te întrebi

mereu dacă nu cumva altul știe mai mult. Eu am un prieten, Gheorghe Voicu, care dește pensionar lucrează la grădina, fiindcă la anii lui se ține încă bine. Omul acesta e un legumicultor foarte priceput. Și unde muncește el ascultă de ordinele unui băiat al lui, Ștefan, care e tehnician. Dar el ascultă pentru că și dă seama că sunt bune, altfel nu s-ar da în lături să spună ce crede. Noi am înțeles de mult că e numai în folosul nostru să avem pe cineva aici, care să cunoască soiurile astea noi de plante care au fost inventate ori să orânduiască munca după tehnologii moderne, mai productive. Și când inginerul Ilie Niță, președintele de azi al cooperativei, venit la noi în 1973, a obținut la ferma de legume o producție de 60 tone de tomate la hectar, n-am putut spune decât că și noi sperăm la mai bine, dar nu visăm la atât. Între timp, pe pământul acesta al nostru, podzol, un fel de pământ destul de greu de muncit, au fost obținute producții de peste 8.000 kilograme de orz la hectar, peste 5.000 kilograme de grâu, peste 12 tone de porumb. Am văzut astfel că, deloc întâmplător, pământul poate să producă peste ceea ce noi eram obișnuiți să așteptăm de la el. Și ce întâmplare norocoasă să fi fost? Dimpotrivă, se știe că anii trecuți au fost destul de secetoși.”

În județul Argeș, prima cooperativă agricolă a fost înființată la Mozațeni și tot ea a fost cea dintâi, în acest județ, care a fost distinsă cu înaltul titlu de Erou al Noii Revoluții Agricole. „Față de anii '50, mai spune Ilie Fulga, aveam obștească o cooperativă noastră a crescut de 40 de ori. Mai exact ea a ajuns să fie acum de vreo 80 de milioane de lei. Prin munca tuturor, cooperativa a devenit tot mai puternică, mai bogată, iar faptul acesta s-a văzut neîntârziat în viața satului și în viața oamenilor. Cooperativa a dat tuturor posibilitatea de a munci și a câștiga cu se cuvine. Dar bineînțeles, unul poate primi 35 de lei la o zi iar altul 100, depinde de cât muncește fiecare. Cât despre retribuția în natură, se știe că de curând s-a hotărât majorarea procentelor, la propunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu și față de adoptarea acestor măsuri ne exprimăm întreaga noastră recunoscință.”

D. CONSTANTINESCU
Flacăra, nr. 9/1989

VERSIUNEA POVESTITĂ DE GRIGORE RĂCEANU

Contactul cu Gheorghe Apostol a fost făcut de către Mircea Răceanu (fiul meu), care era în acel timp consilier în Ministerul de Externe. Acolo l-am întâlnit pe Gheorghe Apostol, unde dânsul venise pentru rapoarte și consultări cu ministrul, după ce se reîntorsese din misiunile diplomatice ce le avusese prin țările Americii Latine. Ocazie cu care dl Gheorghe Apostol și-a manifestat dorința de a se întâlni cu mine. Aceasta s-a petrecut prin luna noiembrie 1988 – dacă țin bine minte. Punctul de reper al întâlnirii a fost stabilit pe platul din piața expoziției Expo-Flora – din Parcul Herăstrău. Parcurgând aleile lăturalnice din Parcul Herăstrău, am făcut împreună o scurtă analiză asupra situației dezastruoase în care a fost adusă țara de către clanul ceaușist în toate aspectele ei politice, economice, culturale, sociale, calamități pe plan intern, cât și discreditarea și izolarea pe arena internațională. Tot la prima întâlnire am stabilit să ne vedem de două-trei ori pe săptămână tot în imensele Parcului Herăstrău, în locurile convenite. Cu acest prilej, Gheorghe Apostol m-a pus în temă cu inițierea, ba chiar cu un început de organizare a unui grup de personalități de vază din viața noastră politică, cu trecut remarcabil pe plan național și internațional.

În același timp, mi-a prezentat nominal pe cei patru membri ai grupului: Alexandru Bărlădeanu, Corneliu Mănescu, Silviu Brucan și Constantin Părvulescu, care apoi, împreună cu noi doi – Gheorghe Apostol și Grigore Răceanu – am format grupul celor șase semnatari ai scrisorii. Gheorghe Apostol m-a întrebat dacă ader la această acțiune, care ar putea avea urmări grele pentru noi, comportând chiar riscul vieții. Am acceptat pe loc această concluzare cu grupul.

Așa a fost posibil ca în acele împrejurări politice extrem de grele să se constituie și organizeze în țara noastră primul grup de luptători din cadrul partidului comunist, care, cu riscul pierderii vieții, și-au luat răspunderea de a redacta și semnna un document protestatar și pe față împotriva nefastei politici duse de tiran și acolitii săi.

Eu nu cred că greșesc când consider că lupta dusă pe față și plină de curaj a grupului celor șase n-a fost zadarnică. Ba chiar socot că această formă de luptă a încurajat și stimulat alte grupuri de cetățeni, intelectuali, mun-

citori, ba chiar și membri de partid să lărgească frontul de luptă împotriva despotului.

La una din întâlnirile de prin luna decembrie 1988, Gheorghe Apostol mi-a adus prima versiune a unei scrisori deschise, ca să-i cunosc conținutul, să-mi spun părerea și să-i dau răspunsul verbal și în scris. Și, după cât știu eu, acesta este începutul scrisorii și nu acela propagat cu atâta aroganță de dl Silviu Brucan, cum că dânsul este inițiatorul scrisorii, dând să se înțeleagă că fără domnia sa nici n-ar fi putut să apară acel document. D-lui Silviu Brucan trebuie să se recunoască deosebita contribuție avută la redactarea ultimului text al scrisorii, traducerea în limbi străine și difuzarea la posturile de radio și presa internațională. Între timp, am avut multe păreri, propuneri scrise și verbale privitor la terminarea și difuzarea scrisorii.

Una din frământările ce ne preocupă era și a stagiului de vârstă a grupului nostru. Toți eram trecuți de 70 de ani. Unii chiar de 80. Problema se punea dacă rămâneam numai la acest detașament vârstnic de luptători sau ne extindeam aria de activitate și la alte generații mai tinere, mai cu perspective de viitor.

Ne-am gândit să cuprindem în iureșul luptei și personalități mai singulare, cum erau: Dan Deșliu, Mircea Dinescu și alți mulți intelectuali care au avut de suferit și îndurat atatea forme de batjocură și teroare exercitate asupra lor de regimul de tortură și fără de lege aplicat de turmentata progenitură ceaușistă.

Una din personalitățile de vază din viața politică a țării a fost și dl Ion Gheorghe Maurer, pe care voiam să-l cooptăm în planul de luptă al grupului celor șase. Însă, analizând cazul domnului Gheorghe Maurer și rolul, poate determinant, ce l-a jucat în sedința comitetului central al partidului, când l-a propulsat pe cizmărașul bălăbăi-poreclă ce o avea Ceaușescu în ilegalitate –, s-a renunțat la această tentativă. De fapt, a fost o bună tranzație între cei doi, dar nu și pentru țară.

Am fost preocupat apoi și de posibilitatea de a găsi o cale de a trimite scrisoarea în străinătate, pentru cunoaștere și difuzare. Acest ajutor nu putea fi obținut decât prin concursul ambasadelor străine din București. Acest impas a fost rezolvat de dl Silviu Brucan, care prin legăturile și accesul

ce-l avea la aceste ambasade, adresându-li-se, a găsit înțelegerea și tot ajutorul necesar.

Toate aceste inițiativă și forme organizatorice de luptă pentru traducerea lor în viață în răstimpul arătat le-am discutat cu domnul Gheorghe Apostol, la întâlnirile noastre de pe aleile Parcului Herăstrău. Fiul meu, Mircea, cunoștea în fond toată operațiunea grupului celor șase, după cum ne cunoștea nominal pe fiecare dintre noi, precum și programul nostru de a lărgi cadrul de cuprindere în acțiune și a grupurilor de personalități din generațiile mai tinere și diferite profesii arătate înainte.

Dar, va! Visurile noastre, planurile noastre de luptă au fost bruscate trude de arestarea lui Mircea Răceanu la 31 ianuarie 1989.

Atunci am alertat imediat rețeaua grupului celor șase, sesizând, totodată, pericolul grav ce ne aștepta. Cel mai mare pericol plana asupra mea, având în vedere că Mircea era fiul meu. Ceaușescu, din a cărui dispozitie se făcuse arestarea, cât și Securitatea puteau bănuți că eu am cunoștință de actele lui de spionaj de care era acuzat și să-mi facă o percheziție în casă, să mă aresteze. Teama îmi era justificată și prin faptul că aveam în casă și o mașină de scris nedată în evidența Miliției.

La prima întâlnire cu Gheorghe Apostol, după arestarea lui Mircea, am convenit să ne schimbăm cu totul metodele de muncă și locurile de întâlnire. Comunicările între noi să se facă numai verbal, din om în om, pe baza strictei conspirativității. Definitivarea textului scrisorii și difuzarea ei prin presă și posturile de radio străine trebuia să se facă cu proximitate urgentă. Aducerea la îndeplinire a acestei importante sarcini și-a asumat-o dl Silviu Brucan, care s-a achitat în mod onorabil de misiunea avută. Subit, surprinși de conținutul scrisorii celor șase și difuzarea ei în presa și radiourile străine a derutat pentru moment Securitatea și monolitul ceaușist. Asociind numele lui Mircea cu acela al tatălui său, semnatari ai scrisorii, a scăzut în mare măsură credibilitatea opiniei publice în justificarea măsurilor luate de autoritățile statului împotriva acuzațiilor.

Mircea Răceanu, Infern '89. Povesteți unui condamnat la moarte, Editura Silex, București, 2000

AICI RADIO EUROPA LIBERĂ!

ESTUL CRITICĂ ROMÂNIA

Încălcarea drepturilor omului de către România nu a fost denunțată doar de autoritățile maghiare, care au vorbit deschis de multă vreme despre politica liderului PCR, Nicolae Ceaușescu. Critica vine și de la grupuri independente din Polonia și Cehoslovacia. O a doua demonstrație, în doar o săptămână, a avut loc la Varșovia, la începutul lui februarie. A fost organizată de membri ai ilegalistului Partid Socialist Solidaritatea și s-a încheiat în fața Ambasadei României, unde participanții au strigat sloganuri împotriva lui Ceaușescu și au împărțit fluturași care conțineau critici la adresa lui. Aproximativ 20 de demonstranți au fost reținuți de Poliție. La 7 februarie, Lech Walesa și alți cinci activiști ai Solidarității au semnat o scrisoare deschisă, adresată lui Ceaușescu, în care îi cereau acestuia să pună capăt hărțuirii Doinei Cornea, fapt care, spun ei, lezează „drepturile elementare ale omului într-o lume civilizată”.

Lech Walesa, lider al opoziției poloneze care negocia în acele zile cu guvernul de la Varșovia, a protestat în mai multe rânduri împotriva încălcării drepturilor omului în România. FOTO: REUTERS

În Cehoslovacia, grupul pentru drepturile omului, Charter 77, a lansat un apel către toate grupurile independente de oriunde să „tragă un semnal de alarmă” cu privire la planul de sistematizare rurală al lui Ceaușescu, plan pe care l-au descris ca pe o „tentativă de a transforma oamenii în victime pasive ale aspirațiilor megalomane” și ca pe „un asalt alarmant asupra esenței ineseși a individualității umane”. Se mai spunea că pericolele cu care se confruntă românii sunt „pericole care ne privesc pe toți” și au spus că ar trebui înfruntate prin „solidaritate mutuală”.

Disputa României cu Ungaria a devenit mult mai serioasă după ce Pavel Platona a fost expulzat la 25 noiembrie. Pavel Platona a fost consilier politic la Ambasada României, și această măsură a fost luată ca urmare a scurtei detenții, urmată de expulzarea din România a lui Karolyi Györfy, consilierul pe probleme comerciale al Ungariei la București. Acest incident diplomatic nu are precedent în relațiile dintre două state semnatare ale Tratatului de la Varșovia. La 7 noiembrie, secretarul CC maghiar, Matyas Szuros, a spus într-un interviu pentru o publicație vest-germană că Ungaria așteaptă sprijinul întregii Europe pentru eforturile sale de a ameliora viața de zi cu zi a minorității maghiare din România. La 12 decembrie, el și-a reluat critica la adresa politicii curente a României față de minorități, politici pe care le-a descris drept ostile nu numai față de maghiari, dar și față de alți slavi și de naționalitățile sovietice. De asemenea, Ungaria s-a alăturat valului de critici internaționale referitoare la atitudinea refractară a României din cadrul Conferinței CSCE de la Viena. Cotidianul partidului maghiar a descris atitudinea României ca pe o „torpilă diplomatică”, care, în loc să-și atingă ținta, are toate șansele să se întoarcă de unde a plecat. Ca o altă dovadă a înrăutățirii raporturilor dintre cele două țări, Radio

Budapesta a anunțat la 19 ianuarie că relațiile culturale bilaterale sunt practic rupte, ca și orice colaborare pe teme educative și științifice care a eșuat din cauza încăpățănării României.

Deși mass-media internațională au încetat să mai privească planul de sistematizare rurală a României ca pe un subiect de primă pagină, înrăutățirea situației minorității maghiare în ultima vreme, ca și creșterea fluxului de fugari din România în Ungaria au determinat ONU să trimită o echipă la Budapesta. Au fost discutate planuri de a înființa trei sau patru tabere pentru fugari, dar și proiecte privitoare la aspecte practice și la modul în care li se va asigura asistență refugiaților. La 14 februarie, reprezentantul României la Comisia pentru Drepturile Omului din cadrul ONU, la Geneva, a declarat că e surprins de comentariile critice referitoare la nerespectarea drepturilor omului în țara sa și a afirmat că drepturile minorităților sunt respectate pe deplin în România. A mai adăugat că plecarea a sute de cetățeni români spre

Ungaria are rațiuni umanitare, cum ar fi reintegrarea familiilor, și că majoritatea celor plecați au părăsit țara cu acordul guvernului român.

În urma vizitei echipei ONU la Budapesta, au fost acceptate două propuneri care fuseseră făcute cu doi ani mai devreme de două grupuri maghiare neoficiale: Federația Democraților Liberi și Comitetul pentru Refugiați. La 24 februarie s-a anunțat că Ungaria a hotărât să adere la Convenția pentru Refugiați din 1951. În consecință, Budapesta va beneficia în viitor de sprijin din partea ONU în problema celor 13.000 de refugiați români înregistrați legal, cărora va trebui să li se adauge alți 12.000, neoficiali, potrivit surselor maghiare. Acest lucru ar putea determina o creștere a numărului de fugari (lucru pe care autoritățile maghiare nu doresc să îl incurajeze), dar și intensificarea criticii internaționale față de politicile lui Ceaușescu pentru drepturile omului.

La 27 februarie, Gyula Horn, reprezentant al Ministerului pentru Afaceri Externe, a denunțat atitudinea României față de minori-

tatea maghiară în documentul destinat întâlnirii anuale a Comisiei ONU pentru Drepturile Omului. Horn a spus că țara sa a decis să sprijine propunerea Suediei de a numi pe cineva din partea Comisiei care să investigheze situația din România, unde, a spus el, „nu numai că sunt încălcate drepturile civile și politice, dar și cele sociale, economice, culturale ale indivizilor și ale naționalităților”. El a adăugat că Ungaria nu privește o astfel de inițiativă ca pe „o interferență în afacerile interne” (asa cum caracterizează România orice interogare asupra politicilor de drepturi ale omului). Ungaria a realizat astfel un precedent pe care România (și nu e singura printre țările Pactului de la Varșovia) îl poate considera foarte deranjant.

Mihai STURDZA
Radio Europa Liberă (München) –
Raport al secției de cercetare,
condusă de dr. M. Șafir.
Document din „Arhiva 1989”,
Universitatea „Babeș-Bolyai”,
Cluj-Napoca
Traducere de Eliza DUMITRESCU

SUGESTII, SESIZĂRI, RECLAMAȚII

Comune din Neamț, codașe la propagandă

La magazinul alimentar nr. 85, în schimb, la raionul mezeluri-brânzeturi, gestionara Cumpăta Elena nu poate justifica dorirea unor mărfuri (culinare de burtă și de pasăre) primite de la jumătatea lunii decembrie. Se pare că e vorba și despre un fel de amnezie, de vreme ce, tot aici, 116 sticle Ketchup aveau termenul de garanție expirat încă din luna februarie.

Gheorghe Daia, șeful magazinului alimentar nr. 80, a ținut să fie solidar, și el, într-o meteahnă cu femeile. El doșește însă ceva mai consistent. Adică 700 sticle de vin Riesling, 120 sticle vin Odobești, 130 sticle rachiu drojdie, ceva sampanie „Zarea”, toate la un loc valorând 26.050 lei. Exemplele de acest fel sunt, din păcate, mai numeroase. Toate ilustrează tendința de căpătăială cu orice chip, serioase carențe în educație.

D. BUZNEA
Ceahlăul, jud. Neamț, nr. 2690 din 1989

Secția propagandă a Comitetului județean de partid a organizat un raid-anchetă pe traseul Târnăveni – Săbăoani-Gherăești, la care au participat și secretarii adjuccți cu problemele de propagandă ai comitetelor comunale de partid.

Comuna Târnăveni: impresia de buni gospodari se vede și din expoziția cu produse de mică industrie realizate în comună, și din amplele fotomontaje grupate sub genericul „Aspecte din viața și munca cetățenilor

comunei”, care poate constitui un model de realizare. (...) Lasă de dorit însă realizarea mai puțin estetică a unor planșe, acuratețea textelor la altele (de la punctul de documentare politico-ideologică), dar și menținerea afișului cu angajamentul de anul trecut (la școală).

Săbăoani: o notă slabă pentru fotocronicle cu aspecte depășite de... timp, afisarea angajamentului la muncă patriotică pentru 1988 (! – la școală), un articol „tras la indigo” (la gazeta CAP și la Ferma 11), expedierea unor sarcini, scrise pe deasupra și agramat, de mână (la aceeași gazetă a Fermei 1 – responsabil Aurel Officeanu), semn că revirimentul nu-i total.

La Gherăești, s-a muncit cu folos. O bună impresie lasă „Panoul frunțașilor” (cu explicații largi ale meritelor celor distinși), ediția nr. 3 pe '89 a gazetei comitetului comunal de partid (cu sarcinile economice „la zi”), cabinetul de științe sociale – cu seturi foto realizate la Muzeul județean de istorie, spații exemplar îngrijite, o frumoasă vîrînă sportivă (la școală), prezența scenică a copiilor în dramatizarea „Mioritei” (în activitatea model de la Centrul de cultură și creație „Cântarea României” al comunei).

Deci concluziile sunt clare. Am întâlnit lucruri bune. Neîmplinirile – e adevărat, pe alocuri supărătoare – nu estompează însă impresia bună de ansamblu. Iată că seria acestor raiduri-anchetă întreprinse de Secția propagandă a Comitetului județean de partid a stârnit emulație, un larg schimb de experiență, fiecare luând și aplicând ceea ce este mai bun și se potrivește comunei unde munceste.

Ceahlăul, jud. Neamț,
nr. 2693 din 1989

ȘTIRI ECONOMICE

● La Combinatul petrochimic Midia a avut loc un incendiu în spațiul de depozitare a polimerilor, provocat de o scântieie provenită de la un stivuitor. Focul a cuprins o mare parte din acoperișul depozitului, fiind stins după intervenția pompierilor civili. Nu s-au înregistrat victime și nici procesul de producție nu a fost perturbat.

● La Exploatarea minieră Cepura din județul Prahova, la punctul „Mina Nouă”, s-a produs o alunecare de teren, care a întrerupt activitatea la un front de lucru și la un abataj. În sectorul cu pricina, pământul a acoperit 10 vagoaneți, 20 armături pentru subteran și 300 de metri cablu electric. Incidentul nu a provocat victime, personalul fiind mobilizat pentru degajarea zonei afectate și recuperarea bunurilor.

● Conducerea de transport produse petroliere Ploiești-Giurgiu s-a fisurat pe raza localității Ploșor din județul Giurgiu, provocând scurgerea unei cantități de două tone de motorină. În urma acțiunii de remediere a defecțiunii, circa o tonă de combustibil a fost recuperată.

Sursa: Arhiva CNSAS,
Fond Documentar,
dos. nr. 8566, vol. 24.
Ilarion ȚIU

Alertă la frontieră

● La granița cu Ungaria au fost reținute 31 de persoane, care încercau să treacă ilegal în statul vecin. Nouă dintre acestea (patru fiind minori) au încercat să înșele atenția grănicerilor în zona Nădlac, județul Arad. Erau de origine din județul Timiș, de etnie maghiară. Un alt grup, compus din 8 țigani maghiari, membri ai aceleiași familii, a fost prins în apropierea zonei arate din localitatea amintită. Al treilea grup de etnici maghiari care încercau să fugă în Ungaria a fost prins în dreptul localității Peta din județul Sălaj. Era compus din 5 persoane, cu vârste cuprinse între 16 și 22 ani, cu domiciliul în județele Harghita (4) și Mureș (1).

● Grănicerii iugoslavi au predat omologilor români un grup de 3 persoane, care trecuseră ilegal în Iugoslavia la începutul lunii martie. Aveau între 22 și 36 de ani, fiind originari din București.

● Grănicerii din localitatea Vărciorova, județul Mehedinți, au semnalat că un grup de 3 persoane a reușit să treacă fraudulos în Iugoslavia, tranzitând Dunărea cu ajutorul unei bărci pneumatice.

● În zilele de 8 și 9 martie 1989, autoritățile de frontieră au refuzat accesul în România a 106 cetățeni străini. 81 dintre aceștia (79 polonezi, 1 englez și 1 malaiezi) au încălcat normele vamal-valutare ale RSR, iar 25 (8 iranieni, 7 turci, 3 iugoslavi, 3 egipteni, 2 maghiari și 2 sirieni) nu aveau mijloacele de întreținere pe timpul șederii în România prevăzute de legislația în vigoare.

● La Întreprinderea Tractorul din Brașov, cu prilejul controlului unui container cu piese de schimb ce urma să fie trimis în Chile, au fost descoperiți ascunși Ioan Ursachi (33 ani, muncitor în cadrul uzinei) și Carmen-Maria Meret (22 ani, fără ocupație). Cei doi aveau asupra lor alimente și apă care le-ar fi ajuns trei-patru săptămâni. În urma anchetei s-a descoperit că fuseseră ajutați să se ascundă de Vasile-Julian Lascu, muncitor ne calificat la Secția de export de la Tractorul.

Sursa: Arhiva CNSAS,
Fond Documentar,
dos. nr. 8566, vol. 24.
Ilarion ȚIU

Lirică stelară

ORIZONTAL: 1) Autorul poeziilor „Poem stelar” și „Cântec de stea” (Vasile) – Sanda Daminescu. 2) Lucașfărum lirii noastre, semnatul rusocutei poezii „La steaua” – Din creația acestui mare poet american amintim poezia „Steaua serii” (Edgar Allan; 1809-1849). 3) „Acest... de stele”, poezie ce poartă semnătura lui Harlambe Țugui (sg.) – „Aur în plete, pe obraji zăpadă” / În gene noapte, stele-n ochi, puzderii / Și îndemnul zăburii să țintească bine” sunt versuri scrise de Petrarca, inspirat fiind de această femeie pe care o diviniza. 4) Ulpui State – „Ultimele... inchipuite ale lui Shakespeare”, ciclu de poezii de Vasile Voiculescu în care este inclusă și poezia „Coboară iarna. Ursă tot mai adânc se pleacă” – Dânsul. 5) Bogdan Tomescu – Din lirica acestuia îndrăgite poete amintim poezia „Rătăcind cu luna” (Magda; 1916-1944). 6) Localitate în Suedia – Asteroidul nr. 173 – Pantaloni largi (reg.). 7) Poet și prozator român de la care ne-a rămas și poezia „Steaua de mare” (Nicolae; 1919-1972) – Petre Vintilă – Deasupra. 8) A exercita o atracție – A zice (pop.). 9) Olga Escnescu – „Stele...”, volum din creația scriitorului turc Reşat Nuri Guntekin – Liviu Cernat. 10) Localitate în Nigeria – Oana Dima – Îi aparține poezia intitulată „Stele de mare” (Aurel). 11) „... stelar”, poezie din creația lui Anatol Baconsky (neart. dim.) – Într-o săptămână și nouă. 12) „Și ziua ard stele” afirmă acest poet contemporan (Eugen) – Ne-a descris o „Steă de iarnă” (Adrian; 1891-1968).

VERTICAL: 1) „La steaua” și-a intitulat acest poet una din-

tre creațiile sale (Dumitru Theodor; 1859-1904) – Club automobilistic din Franța. 2) Islaz – Din creația acestui poet (Nicolae) am ales, pentru tema noastră, niște „Galaxii”. 3) Sigla pentru „Comisia Internațională a Dunării” – „Umbră stelară” este titlul unei poezii ce poartă semnătura acestui liric român contemporan (Radu). 4) Cinstit – Sunet de trompetă – Imagine toracică normală (abr. med.). 5) Insulă grecească în Marea Egee – În volumul „Cămașă patriei” acest poet a inclus în poezia „Urme de lună” (Ion) – Emil Zaharia. 6) Cunoscut liric rus sovietic, semnatul frumoașei poezii „Nu cădea, tu, steaua mea subțire” (Sergei; 1895-1925) – Perioadă mare de timp. 7) Sorin Coman – Mare fabulist grec, autorul fabulei „Cetitorul în stele” – Imbinate cu apă. 8) Instruită – „... vegetal”, poezie de Magda Isanos din care am extras versurile: „Și despletita ploaie să mă spele. De pulberea durerii de demult / Din care rădăcinile mi-am smuls / Iar noaptea să-mi dea cercei de stele” – Laura Marinescu. 9) Râu în Birmania – „... își umple cu stele pădurea” este titlul uneia dintre cunoscutele creații poetice ale scriitorului Zaharia Stancu (neart.). 10) Petre Ungureanu – Elemente ale scheletului – Zeul inteligenței și al atmosferei la caldeenii. 11) Scriitor român contemporan, autorul poeziilor „Apropii stelele” și „Intre stele” (Marin) – „La stea... ca să urle-ncepe”, poezie de Sergheii Esenin (neart. pl.). 12) „Stele pe...”, volum de versuri de Lucian Avramescu (sg.) – Poet ardelen de la care ne-au rămas poeziile „Steaua” și „Când stele albe” (Emil; 1886-1954) – Tania Udrea.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2											
3											
4											
5											
6											
7											
8											
9											
10											
11											
12											

Dicționar: UTO, INO, GACI, ICE, AMAI, ACF, ITN, LERO.

Revista Rebus, nr. 12/1989

tv 10 martie 1989

19:00 Telemagazin
19:25 Tezele și orientările formulate de tovarășul Nicolae Ceaușescu – program de muncă și acțiune revoluționară. Înnoirea produselor strâns corelată cu reducerea consumurilor materiale. Redactor Alexandru Popescu
19:45 România în lume. Documentar de Paul Șoloc
20:05 Copiii cântă patria și partidul. Program muzical-literar-coregrafic susținut de formații pionierești laureate în Festivalul național „Cântarea României”. Redactor Eugen Patriche
20:25 Învățământ, cercetare, producție. Acolo unde se formează muncitorii marilor citadele industri-

ale. Redactor Nedic Lemnaru
20:45 Omul și sănătatea. Măsuri de profilaxie pentru păstrarea sănătății. Redactor Melania Coman
21:05 Cinecluburile – prezență activă în munca politico-educativă. Redactor Tudor Caranfil
21:20 Univers, materie, viață. Emisiune de educație materialist-științifică
Istoria pământului. Episodul II. Minerale și roci. Prezintă dr. Gheorghe Udubașa, de la Institutul de Geologie și Geofizică București. Redactor Ion Rus
21:50 Telemagazin
22:00 Închiderea programului

amintiri

Crema pentru picioare Nivea nu putea lipsi din „arsenalul” unei femei îngrijite

anunțuri

CERERI ȘI OFERTE DE SERVICIU
Întreprinderea de Distribuția Energiei Electrice București, Bd. 1 Mai nr. 41-43, Sector 1, încadrează paznici, pompieri și primitori-distribuitoari cu gestiune.
Muzeul satului și de artă populară București anunță încadrarea prin concurs, conform Legii 5/1970, a două posturi de muzeograf (restaurator lemn).
Întreprinderea Pionierul, Str. Tăbăcari nr. 7, Sect. 4, încadrează de urgență, cu respectarea condițiilor prevăzute de Legea 12/1971, următoarele categorii de personal: șef secție confecții încălțăminte, șef atelier confecții încălțăminte, șef birou contabilitate, șef birou preț cost, economiști pentru activitatea de aprovizionare, controlori poartă, pompieri, motopompști, maiștri confecții încălțăminte, proiectant modele încălțăminte.

vremea

În țară, vremea a fost în general închisă. Cerul a fost temporar noros. S-au semnalat precipitații sub formă de ploaie pe alocuri în regiunile sudice și, izolat, sub formă de ploaie, lapoviță și ninsoare în celelalte regiuni. Vântul a suflat slab până la moderat. Temperaturile minime, nocturne, s-au situat între -5 și +5 grade Celsius, iar cele maxime, în general, între 6 și 14 grade Celsius. Noaptea și dimineața, pe alocuri, în vestul și centrul țării, s-a produs ceață. În București, vremea a fost în general închisă. Cerul a fost temporar noros. Vântul a suflat slab până la moderat. Temperaturile minime, nocturne, s-au situat între 0 și 4 grade Celsius, iar cele maxime, diurne, între 8 și 12 grade Celsius.

tăbăcar, inginer mecanic, inginer confecții piele.
Întreprinderea de construcții metalice și prefabricate București, Str. Industriilor nr. 3-5, Sect. 3, organizează concurs pentru ocuparea următoarelor posturi: șef atelier cazangerie, cu specialitatea cazangerie construcții metalice și sudură, inginer specialitatea electrică, inginer specialitatea sudură, inginer specialitatea energetică. Solicitanții trebuie să aibă domiciliul stabil în municipiul București.
Fabrica de mobilă Militari București, Str. Valea Cascadei nr. 26, Sect. 6, încadrează urgent: tâmplari, tapițeri și fochiști medie presiune, cu domiciliul în București.
Întreprinderea de Industrializarea Laptelui București, cu sediul în Bd. Armata Poporului 19, Sector 6, încadrează de urgență: lucrători comerciali cu gestiune (primitori distribuitori, magazineri), bărbați; șef birou desfacere, mecanici auto, tinichigii auto, conducători auto cu gestiune cu vechime minimă de 3 ani cu permis gradele C, D, E și domiciliul stabil în municipiul București, lucrători comerciali – bărbați (cu liceul economic și stagiul militar satisfăcut).
VĂNZĂRI
Dacia Break, 5 trepte, motor 1410, nouă.
Vând urgent pui Schnautzer uriaș, negri.
Sacou bej măsura 48, picup stereo Deck, televizor Sanyo portabil, televizor Electron, rochie ocazie măsura 48, cojoc damă măsura 48, haină piele măsura 48, miniturn (rack), parbriz Lada 1200.
Jucării plumb, Dacia Standard sau Break, îmbunătățiri, casetofon, amplificator equalizer, boxe auto, performanțe.